সম্পদ, সম্পদৰ প্ৰকাৰ আৰু সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ

১. সম্পদৰ অৰ্থ আৰু সংজ্ঞা (Meaning and Definition of Resources)

মানুহৰ জীৱন ধাৰণৰ বাবে বিভিন্ন বস্তু আৰু উপাদানৰ প্ৰয়োজন হয়। প্ৰকৃতিৰ পৰা পোৱা বিভিন্ন উপাদান আৰু মানুহৰ জ্ঞান, দক্ষতা তথা প্ৰযুক্তিৰ সহায়ত সৃষ্টি কৰা বস্তুসমূহে মানুহৰ প্ৰয়োজন পূৰণ কৰে। এনে উপযোগী বস্তু বা উপাদানসমূহক সম্পদ বুলি কোৱা হয়।

সংজ্ঞা:

মানুহৰ বিভিন্ন প্ৰয়োজন পূৰণ কৰিব পৰা আৰু ব্যৱহাৰিক উপযোগিতা থকা যিকোনো বস্তু, উপাদান বা সামৰ্থ্যক সম্পদ বোলে।

ইংৰাজীত ইয়াক Resources বুলি কোৱা হয়।

সম্পদৰ উদাহৰণ:

- প্ৰাকৃতিক সম্পদ: মাটি, পানী, বায়ু, বনাঞ্চল, খনিজ পদাৰ্থ।
- মানৱসৃষ্ট সম্পদ: ঘৰ, ৰাস্তা, দলং, যন্ত্ৰ-পাতি।
- মানৱ সম্পদ: মানুহৰ জ্ঞান, শিক্ষা, দক্ষতা আৰু কৰ্মক্ষমতা।

২. সম্পদৰ বৈশিষ্ট্য (Characteristics of Resources)

সম্পদৰ কেইটামান প্ৰধান বৈশিষ্ট্য তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

1. উপযোগিতা (Utility): সম্পদৰ মানুহৰ প্ৰয়োজন পূৰণ কৰাৰ ক্ষমতা থাকিব লাগে। উদাহৰণস্বৰূপে, পানী খোৱা, ৰন্ধা-বঢ়া আৰু কৃষিকাৰ্যত ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

2. মূল্য (Value): সম্পদৰ অৰ্থনৈতিক অথবা সামাজিক মূল্য থাকে। উদাহৰণস্বৰূপে, সোণৰ অৰ্থনৈতিক মূল্য আছে আৰু বিশুদ্ধ বায়ুৰ সামাজিক তথা পৰিৱেশগত মূল্য আছে।

3. উপলব্ধতা (Availability): সম্পদসমূহ পৃথিৱীৰ বিভিন্ন অঞ্চলত বিভিন্ন পৰিমাণে উপলব্ধ হয়।

4. পৰিৱৰ্তনশীলতা (Dynamic Nature): মানুহৰ জ্ঞান, বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিৰ বিকাশৰ লগে লগে সম্পদৰ ব্যৱহাৰ আৰু মূল্যৰ পৰিৱৰ্তন ঘটে।

5. মানৱীয় প্ৰয়োজনীয়তা (Human Needs): মানুহৰ বিভিন্ন প্ৰয়োজন পূৰণৰ ক্ষেত্ৰত সম্পদে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে।

৩. সম্পদৰ প্ৰকাৰ (Types of Resources)

সম্পদক ইয়াৰ উৎপত্তি, নিঃশেষ হোৱাৰ সম্ভাৱনা, মালিকীস্বত্ব আৰু বিকাশৰ অৱস্থাৰ ভিত্তিত বিভিন্ন ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি।

ক) উৎপত্তিৰ ভিত্তিত সম্পদৰ প্ৰকাৰ

(Classification on the Basis of Origin)

উৎপত্তিৰ ভিত্তিত সম্পদক প্ৰধানকৈ দুটা ভাগত ভাগ কৰা হয়।

১. জৈৱিক সম্পদ (Biotic Resources)

জীৱিত প্ৰাণী আৰু উদ্ভিদৰ পৰা পোৱা সম্পদসমূহক জৈৱিক সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- বনাঞ্চল আৰু গছ-গছনি।
- জীৱ-জন্তু।
- মাছ আৰু অন্যান্য জলজ প্ৰাণী।
- কৃষিজাত শস্য।
- পশুধন।

২. অজৈৱিক সম্পদ (Abiotic Resources)

প্ৰকৃতিৰ অজীৱিত উপাদানৰ পৰা পোৱা সম্পদসমূহক অজৈৱিক সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- বায়ু।
- পানী।
- মাটি।
- শিল আৰু খনিজ পদাৰ্থ।
- সূৰ্যৰ পোহৰ।

খ) নিঃশেষ হোৱাৰ ভিত্তিত সম্পদৰ প্ৰকাৰ

(Classification on the Basis of Exhaustibility)

এই ভিত্তিত সম্পদক দুটা ভাগত ভাগ কৰা হয়।

১. নৱীকৰণযোগ্য সম্পদ (Renewable Resources)

যিবোৰ সম্পদ প্ৰাকৃতিক প্ৰক্ৰিয়াৰ দ্বাৰা নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত পুনৰ সৃষ্টি বা পুনৰ পূৰণ হ'ব পাৰে, সেইবোৰক নৱীকৰণযোগ্য সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- সৌৰশক্তি (Solar Energy)।
- বায়ুশক্তি (Wind Energy)।
- পানী (Water)।
- বনজ সম্পদ (Forest Resources)।

বৈশিষ্ট্য:

- প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃষ্টি বা পূৰণ হ'ব পাৰে।
- উপযুক্ত ব্যৱস্থাপনাৰ দ্বাৰা দীৰ্ঘদিন ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।
- কিছুমান সম্পদৰ পুনৰ সৃষ্টি হ'বলৈ যথেষ্ট সময়ৰ প্ৰয়োজন হয়।
- অত্যধিক ব্যৱহাৰ আৰু অপৰিকল্পিত ব্যৱস্থাপনাৰ ফলত এই সম্পদসমূহো হ্ৰাস পাব পাৰে।

২. অনৱীকৰণযোগ্য সম্পদ (Non-renewable Resources)

যিবোৰ সম্পদ প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃষ্টি হ'বলৈ অতি দীঘলীয়া ভূতাত্ত্বিক সময়ৰ প্ৰয়োজন হয় আৰু যিবোৰৰ ভাণ্ডাৰ সীমিত, সেইবোৰক অনৱীকৰণযোগ্য সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- কয়লা (Coal)।
- পেট্ৰ'লিয়াম (Petroleum)।
- প্ৰাকৃতিক গেছ (Natural Gas)।
- লো, তাম, সোণ আদি খনিজ পদাৰ্থ।

বৈশিষ্ট্য:

- এই সম্পদসমূহৰ পৰিমাণ সীমিত।
- পুনৰ সৃষ্টি হ'বলৈ লাখ লাখ বছৰ সময় লাগিব পাৰে।
- অত্যধিক ব্যৱহাৰৰ ফলত ইয়াৰ ভাণ্ডাৰ হ্ৰাস পায়।
- সেয়েহে এই সম্পদসমূহৰ ব্যৱহাৰত মিতব্যয়িতা অৱলম্বন কৰা উচিত।

গ) মালিকীস্বত্বৰ ভিত্তিত সম্পদৰ প্ৰকাৰ

(Classification on the Basis of Ownership)

মালিকীস্বত্বৰ ভিত্তিত সম্পদক চাৰিটা ভাগত ভাগ কৰা হয়।

১. ব্যক্তিগত সম্পদ (Individual Resources)

যিবোৰ সম্পদ কোনো ব্যক্তি বা পৰিয়ালৰ ব্যক্তিগত মালিকীস্বত্বধীন, সেইবোৰক ব্যক্তিগত সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- ব্যক্তিগত কৃষিভূমি।
- ঘৰ-বাৰী।
- ব্যক্তিগত কুঁৱা।
- ব্যক্তিগত বাহন।

২. সম্প্রদায়ভিত্তিক সম্পদ (Community Resources)

যিবোৰ সম্পদ কোনো এটা সম্প্রদায়ৰ সকলো সদস্যই সামূহিকভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে, সেইবোৰক সম্প্রদায়ভিত্তিক সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- ৰাজহুৱা উদ্যান।
- গাঁৱৰ ৰাজহুৱা পুখুৰী।
- সামূহিক খেলপথাৰ।
- ৰাজহুৱা খেলপথাৰ আৰু শ্মশান।

৩. ৰাষ্ট্রীয় সম্পদ (National Resources)

যিবোৰ সম্পদ এখন দেশৰ ৰাষ্ট্রীয় অধিকাৰক্ষেত্রৰ অন্তর্গত আৰু দেশৰ আইন অনুসৰি পৰিচালিত হয়, সেইবোৰক ৰাষ্ট্রীয় সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- ৰাষ্ট্রীয় বনাঞ্চল।
- খনিজ সম্পদ।
- নদ-নদী।
- দেশৰ ভূখণ্ডৰ অন্তর্গত সম্পদ।
- ৰাষ্ট্রৰ অধিকাৰক্ষেত্রৰ অন্তর্গত জলসম্পদ।

৪. আন্তঃৰাষ্ট্রীয় সম্পদ (International Resources)

যিবোৰ সম্পদ কোনো এখন দেশৰ একক অধিকাৰক্ষেত্রৰ বাহিৰত অৱস্থিত আৰু আন্তঃৰাষ্ট্রীয় আইন তথা চুক্তিৰ অধীনত পৰিচালিত হয়, সেইবোৰক আন্তঃৰাষ্ট্রীয় সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- ৰাষ্ট্রীয় অধিকাৰক্ষেত্রৰ বাহিৰৰ গভীৰ সমুদ্রতলৰ খনিজ সম্পদ।
- আন্তঃৰাষ্ট্রীয় জলৰাশিৰ সম্পদ।

ঘ) বিকাশৰ অৱস্থাৰ ভিত্তিত সম্পদৰ প্রকাৰ

(Classification on the Basis of Status of Development)

এই ভিত্তিত সম্পদক প্রধানকৈ চাৰিটা ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি।

১. সম্ভাৱনাপূর্ণ সম্পদ (Potential Resources)

যিবোৰ সম্পদ কোনো অঞ্চলত উপলব্ধ যদিও বর্তমান সময়ত সম্পূর্ণৰূপে ব্যৱহাৰ কৰা হোৱা নাই, সেইবোৰক সম্ভাৱনাপূর্ণ সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- ৰাজস্থান আৰু গুজৰাটৰ সৌৰশক্তিৰ সম্ভাৱনা।
- উপকূলীয় অঞ্চলৰ বায়ুশক্তিৰ সম্ভাৱনা।

২. বিকশিত সম্পদ (Developed Resources)

যিবোৰ সম্পদৰ পৰিমাণ, গুণাগুণ আৰু উপলব্ধতা নির্ধাৰণ কৰা হৈছে আৰু যিবোৰ বর্তমান ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে, সেইবোৰক বিকশিত সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- খননৰ জৰিয়তে আহৰণ কৰা কয়লা।
- তেল শোধনাগাৰত ব্যৱহৃত পেট্রা'লিয়াম।
- ব্যৱহাৰৰ বাবে প্রস্তুত কৰা জলবিদ্যুৎ।

৩. মজুত সম্পদ (Stock Resources)

যিবোৰ সম্পদ প্ৰকৃতিত উপলব্ধ যদিও বৰ্তমান সময়ত উপযুক্ত প্ৰযুক্তিৰ অভাৱৰ বাবে সম্পূৰ্ণৰূপে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা হোৱা নাই, সেইবোৰক মজুত সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- পানীৰ পৰা হাইড্ৰ'জেন আৰু অক্সিজেন পৃথক কৰি শক্তি উৎপাদনৰ সম্ভাৱনা। অৱশ্যে এই প্ৰযুক্তি বৰ্তমানো ব্যৱহৃত হয়, কিন্তু বৃহৎ পৰিসৰত ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত সীমাবদ্ধতা আছে।

৪. সংৰক্ষিত সম্পদ (Reserves)

বিকশিত সম্পদৰ সেই অংশ, যিবোৰ বৰ্তমান উপলব্ধ প্ৰযুক্তিৰে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি কিন্তু ভৱিষ্যতৰ প্ৰয়োজনৰ বাবে সংৰক্ষণ কৰি ৰখা হৈছে, সেইবোৰক সংৰক্ষিত সম্পদ বোলে।

উদাহৰণ:

- ভৱিষ্যতৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে সংৰক্ষিত বনাঞ্চল।
- জলাধাৰত সংৰক্ষিত পানী।
- নিয়ন্ত্ৰিতভাৱে ব্যৱহাৰৰ বাবে ৰখা খনিজ ভাণ্ডাৰ।

মন কৰিবা: মজুত সম্পদ আৰু সংৰক্ষিত সম্পদ একে নহয়। মজুত সম্পদৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযুক্তিগত সীমাবদ্ধতা থাকে; আনহাতে সংৰক্ষিত সম্পদ বৰ্তমানৰ প্ৰযুক্তিৰে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়।

৪. সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ (Sustainable Use of Resources)

অর্থ (Meaning)

পৃথিৱীত উপলব্ধ সম্পদসমূহ মানুহৰ জীৱন ধাৰণ আৰু উন্নয়নৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয়। কিন্তু জনসংখ্যা বৃদ্ধি, ঔদ্যোগীকৰণ, নগৰীকৰণ আৰু অত্যধিক ব্যৱহাৰৰ ফলত বহুতো প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ পৰিমাণ হ্ৰাস পাইছে।

সেয়েহে বৰ্তমানৰ প্ৰয়োজন পূৰণ কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ বাবে সম্পদৰ উপলব্ধতা নিশ্চিত কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। সম্পদৰ এনে পৰিকল্পিত আৰু দায়িত্বশীল ব্যৱহাৰক সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ বোলে।

সংজ্ঞা:

ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ নিজৰ প্ৰয়োজন পূৰণ কৰাৰ ক্ষমতাত বাধাৰ সৃষ্টি নকৰাকৈ বৰ্তমান প্ৰজন্মৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাবে সম্পদসমূহৰ পৰিকল্পিত, মিতব্যয়ী আৰু দায়িত্বশীল ব্যৱহাৰ কৰাকে সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ বোলে।

ইয়াৰ মূল উদ্দেশ্য হৈছে সম্পদ সংৰক্ষণ, পৰিৱেশৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা আৰু ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ বাবে সম্পদৰ উপলব্ধতা নিশ্চিত কৰা।

৫. সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু গুৰুত্ব

(Need and Importance of Sustainable Use of Resources)

সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ কেইটামান প্ৰধান গুৰুত্ব তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

১. সম্পদ সংৰক্ষণ (Resource Conservation): সম্পদৰ অপচয় আৰু অত্যধিক ব্যৱহাৰ হ্ৰাস কৰি ভৱিষ্যতৰ বাবে সম্পদ সংৰক্ষণ কৰাত সহায় কৰে।

২. পৰিৱেশ সংৰক্ষণ (Environmental Protection): বনাঞ্চল ধ্বংস, বায়ু প্ৰদূষণ, জল প্ৰদূষণ আৰু ভূমিৰ অৱক্ষয় হ্ৰাস কৰাত সহায় কৰে।

৩. ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ স্বাৰ্থ ৰক্ষা (Protection of Future Generations): ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ বাবেও যাতে প্ৰয়োজনীয় সম্পদ উপলব্ধ থাকে, সেয়া নিশ্চিত কৰে।

৪. পাৰিস্থিতিক ভাৰসাম্য ৰক্ষা (Ecological Balance): উদ্ভিদ, প্ৰাণী আৰু প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ মাজত থকা পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক আৰু ভাৰসাম্য বজাই ৰখাত সহায় কৰে।

৫. অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন (Economic Development): সম্পদৰ পৰিকল্পিত ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে দীৰ্ঘম্যাদী অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন সম্ভৱ হয়।

৬. প্ৰদূষণ হ্ৰাস (Reduction of Pollution): আৱৰ্জনা হ্ৰাস, পুনঃব্যৱহাৰ আৰু পৰিষ্কাৰ শক্তিৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰি।

৭. প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগৰ প্ৰভাৱ হ্ৰাস: বনাঞ্চল সংৰক্ষণ, মাটি সংৰক্ষণ আৰু জলসম্পদৰ সঠিক ব্যৱস্থাপনাৰ দ্বাৰা বানপানী, ভূমিক্ষয় আৰু ভূমিস্খলনৰ দৰে সমস্যাৰ প্ৰভাৱ হ্ৰাস কৰাত সহায় কৰে।

৬. সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ উপায়

(Methods of Sustainable Use of Resources)

সম্পদসমূহৰ সঠিক ব্যৱহাৰ আৰু সংৰক্ষণৰ বাবে তলত উল্লেখ কৰা ব্যৱস্থাসমূহ গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

১. বনানীকৰণ আৰু বন সংৰক্ষণ (Afforestation and Forest Conservation)

- অধিক পৰিমাণে গছপুলি ৰোপণ কৰিব লাগে।
- অবৈধ বন ধ্বংস বন্ধ কৰিব লাগে।
- বনাঞ্চল আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ বাসস্থান সংৰক্ষণ কৰিব লাগে।
- বনজ সম্পদৰ পৰিকল্পিত ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।

২. জল সংৰক্ষণ (Water Conservation)

- পানীৰ অপচয় ৰোধ কৰিব লাগে।
- বৰষুণৰ পানী সংৰক্ষণ কৰিব লাগে।
- নদ-নদী, পুখুৰী আৰু জলাশয়সমূহ প্ৰদূষণমুক্ত কৰি ৰাখিব লাগে।
- কৃষিক্ষেত্ৰত পানীৰ দক্ষ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।

৩. নবীকৰণযোগ্য শক্তিৰ ব্যৱহাৰ (Use of Renewable Energy)

- সৌৰশক্তিৰ ব্যৱহাৰ বৃদ্ধি কৰিব লাগে।
- বায়ুশক্তিৰ ব্যৱহাৰত গুৰুত্ব দিব লাগে।
- জলবিদ্যুৎ আৰু অন্যান্য পৰিষ্কাৰ শক্তিৰ উৎসৰ উপযুক্ত ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।
- কয়লা আৰু পেট্ৰ'লিয়ামৰ ওপৰত নির্ভৰশীলতা হ্ৰাস কৰিব লাগে।

৪. মাটি সংৰক্ষণ (Soil Conservation)

- ভূমিক্ষয় ৰোধৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।
- ঢালযুক্ত অঞ্চলত খলপা খেতি (Terrace Farming) কৰিব লাগে।
- শস্য আৱৰ্তন (Crop Rotation) পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰিব লাগে।
- অধিক গছপুলি ৰোপণ কৰিব লাগে।

৫. পুনঃব্যৱহাৰ আৰু পুনঃচক্ৰীকৰণ (Reuse and Recycling)

- ব্যৱহাৰযোগ্য বস্তু পেলাই নিদি পুনৰ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।
- কাগজ, প্লাষ্টিক, কাঁচ আৰু ধাতুৰ আৱৰ্জনা পুনঃচক্ৰীকৰণ কৰিব লাগে।
- আৱৰ্জনাৰ পৰিমাণ হ্ৰাস কৰিব লাগে।

৬. বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ (Wildlife Conservation)

- বিপন্ন প্ৰজাতিৰ প্ৰাণীসমূহ সংৰক্ষণ কৰিব লাগে।
- ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান আৰু অভয়াৰণ্যৰ সুৰক্ষা নিশ্চিত কৰিব লাগে।
- অবৈধ চিকাৰ আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ ব্যৱসায় বন্ধ কৰিব লাগে।

৭. বহনক্ষম কৃষি (Sustainable Agriculture)

- জৈৱিক সাৰৰ ব্যৱহাৰ বৃদ্ধি কৰিব লাগে।
- অত্যধিক ৰাসায়নিক সাৰৰ ব্যৱহাৰ হ্ৰাস কৰিব লাগে।

- শস্য আৱর্তন আৰু মিশ্রিত কৃষিৰ দৰে পদ্ধতি গ্রহণ কৰিব লাগে।
- মাটি আৰু পানীৰ সঠিক ব্যৱস্থাপনা কৰিব লাগে।

৭. 3R নীতি (The 3Rs Principle)

সম্পদ সংৰক্ষণ আৰু আৱর্জনা হ্রাসৰ বাবে 3R নীতি অতি গুৰুত্বপূর্ণ। ইয়াৰ তিনিটা অংশ হৈছে হ্রাস কৰা / ব্যৱহাৰ কমোৱা(Reduce), পুনৰ ব্যৱহাৰ কৰা(Reuse) আৰু পুনৰ নির্মাণ বা পুনৰ চক্রীকৰণ কৰা(Recycle)।

১. Reduce (হ্রাস কৰা)

অপ্রয়োজনীয় বস্তুৰ ব্যৱহাৰ আৰু আৱর্জনাৰ পৰিমাণ কম কৰা।

উদাহৰণ: প্লাষ্টিকৰ বেগৰ ব্যৱহাৰ কম কৰা।

২. Reuse (পুনৰ ব্যৱহাৰ কৰা)

কোনো এটা বস্তুক পেলাই নিদি একাধিকবাৰ ব্যৱহাৰ কৰা।

উদাহৰণ: কাঁচৰ বটল আৰু কাপোৰৰ মোনা পুনৰ ব্যৱহাৰ কৰা।

৩. Recycle (পুনঃচক্রীকৰণ কৰা)

পেলনীয়া সামগ্রী প্রক্রিয়াকৰণ কৰি নতুন ব্যৱহাৰযোগ্য সামগ্রী প্রস্তুত কৰা।

উদাহৰণ: পুৰণি কাগজৰ পৰা নতুন কাগজ প্রস্তুত কৰা।

এই তিনিটা নীতি অনুসৰণ কৰিলে প্রাকৃতিক সম্পদৰ অপচয় হ্রাস পায় আৰু পৰিৱেশ সংৰক্ষণত সহায় হয়।

৮. অসমৰ প্ৰেক্ষাপটত সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ

অসমত বিভিন্ন প্ৰাকৃতিক সম্পদ উপলব্ধ। এই সম্পদসমূহৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ অসমৰ পৰিৱেশ আৰু অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয়।

1. বনজ সম্পদ: অসমৰ বনাঞ্চল সংৰক্ষণ আৰু বনানীকৰণৰ জৰিয়তে জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য ৰক্ষা কৰিব পাৰি।

2. জলসম্পদ: ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু বৰাক নদীৰ পানী প্ৰদূষণমুক্ত কৰি ৰখা আৰু জলসম্পদৰ পৰিকল্পিত ব্যৱহাৰ কৰা প্ৰয়োজন।

3. খনিজ সম্পদ: ডিগবৈ, দুলীয়াজান আৰু নাহৰকটীয়াৰ পেট্ৰ'লিয়াম আৰু প্ৰাকৃতিক গেছৰ অপচয় ৰোধ কৰি পৰিকল্পিত ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।

4. মৃত্তিকা সম্পদ: কৃষিভূমিৰ উৰ্বৰতা ৰক্ষা আৰু নদীৰ গৰাখহনীয়া তথা ভূমিক্ষয় নিয়ন্ত্ৰণৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

5. বন্যপ্ৰাণী সম্পদ: কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান আৰু মানাহ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ দৰে সংৰক্ষিত অঞ্চলসমূহৰ সুৰক্ষা নিশ্চিত কৰিব লাগে।

৯. সামৰণি (Conclusion)

সম্পদসমূহ মানুহৰ জীৱন আৰু অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ মূল আধাৰ। কিন্তু সম্পদৰ অত্যধিক ব্যৱহাৰ আৰু অপৰিকল্পিত শোষণে প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ ক্ষতি কৰে। সেয়েহে সম্পদৰ সঠিক ব্যৱহাৰ, সংৰক্ষণ আৰু পুনঃব্যৱহাৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব লাগে। বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ কল্যাণৰ বাবে সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ অতি প্ৰয়োজনীয়।

১০. পৰীক্ষাৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্নোত্তৰ

ক) ১ নম্বৰৰ প্ৰশ্ন

1. সম্পদ কাক বোলে?

উত্তৰ: মানুহৰ প্ৰয়োজন পূৰণ কৰিব পৰা উপযোগী বস্তু বা উপাদানক সম্পদ বোলে।

2. জৈৱিক সম্পদৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

উত্তৰ: বনাঞ্চল।

3. নৱীকৰণযোগ্য সম্পদৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

উত্তৰ: সৌৰশক্তি।

4. অনৱীকৰণযোগ্য সম্পদৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

উত্তৰ: কয়লা।

5. 3R নীতিৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপ কি?

উত্তৰ: Reduce, Reuse and Recycle।

6. ব্যক্তিগত সম্পদৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

উত্তৰ: ব্যক্তিগত কৃষিভূমি।

7. আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পদৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

উত্তৰ: ৰাষ্ট্ৰীয় অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ বাহিৰৰ গভীৰ সমুদ্ৰতলৰ সম্পদ।

8. বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ মূল উদ্দেশ্য কি?

উত্তৰ: বৰ্তমানৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ বাবে সম্পদ সংৰক্ষণ কৰা।

খ) ২ নম্বৰৰ প্ৰশ্ন

1. জৈৱিক আৰু অজৈৱিক সম্পদৰ মাজত পাৰ্থক্য লিখা।

2. নৱীকৰণযোগ্য আৰু অনৱীকৰণযোগ্য সম্পদৰ মাজত পাৰ্থক্য লিখা।

3. সম্ভাৱনাপূৰ্ণ সম্পদ আৰু বিকশিত সম্পদ কি?

4. সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ বুলিলে কি বুজা?

5. 3R নীতিৰ তিনিটা উপাদান উল্লেখ কৰা।

গ) ৫ নম্বৰৰ প্ৰশ্ন

1. উৎপত্তিৰ ভিত্তিত সম্পদৰ প্ৰকাৰসমূহ আলোচনা কৰা।

2. নিঃশেষ হোৱাৰ ভিত্তিত সম্পদৰ শ্ৰেণীবিভাজন কৰা।

3. মালিকীস্বত্বৰ ভিত্তিত সম্পদৰ প্ৰকাৰসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

4. সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু গুৰুত্ব আলোচনা কৰা।

5. সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ বিভিন্ন উপায়সমূহ আলোচনা কৰা।

6. সম্পদ সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত 3R নীতিৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

১১. শিক্ষার্থীসকলে মনত ৰাখিবলগীয়া মূল কথাসমূহ

English terminology	**অসমীয়া পৰিভাষা**
Resources	সম্পদ
Biotic Resources	জৈৱিক সম্পদ
Abiotic Resources	অজৈৱিক সম্পদ
Renewable Resources	নৱীকৰণযোগ্য সম্পদ
Non-renewable Resources	অনৱীকৰণযোগ্য সম্পদ

Individual Resources	ব্যক্তিগত সম্পদ
Community Resources	সম্প্রদায়ভিত্তিক সম্পদ
National Resources	ৰাষ্ট্রীয় সম্পদ
International Resources	আন্তঃৰাষ্ট্রীয় সম্পদ
Potential Resources	সম্ভাৱনাপূর্ণ সম্পদ
Developed Resources	বিকশিত সম্পদ
Stock Resources	মজুত সম্পদ
Reserves	সংৰক্ষিত সম্পদ
Sustainable Use	বহনক্ষম ব্যৱহাৰ
Resource Conservation	সম্পদ সংৰক্ষণ
Afforestation	বনানীকৰণ
Recycling	পুনঃচক্রীকৰণ
Reuse	পুনৰ ব্যৱহাৰ
Soil Conservation	মাটি সংৰক্ষণ
Water Conservation	জল সংৰক্ষণ
Sustainable Agriculture	বহনক্ষম কৃষি
Ecological Balance	পাৰিস্থিতিক ভাৰসাম্য

পৰীক্ষাৰ বাবে বিশেষভাৱে মনত ৰাখিবা

- Biotic → Living organisms (জীৱিত উপাদান)
- Abiotic → Non-living components (অজীৱিত উপাদান)
- Renewable → Can be replenished (পুনৰ পূৰণ হ'ব পৰা)
- Non-renewable → Limited stock (সীমিত ভাণ্ডাৰ)
- Potential → Available but not fully utilised (উপলব্ধ কিন্তু সম্পূৰ্ণৰূপে ব্যৱহৃত নহয়)
- Developed → Surveyed and utilised (জৰীপ কৰা আৰু ব্যৱহৃত)
- Stock → Technology is insufficient (প্ৰযুক্তিগত সীমাবদ্ধতা)
- Reserves → Available but conserved for future use (উপলব্ধ কিন্তু ভৱিষ্যতৰ বাবে সংৰক্ষিত)
- Sustainable Use → Present needs + Future generations (বৰ্তমানৰ প্ৰয়োজন + ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ স্বাৰ্থ)